

MASARYKOVA UNIVERZITA

Dějiny právního myšlení

Přednáška IV.

**Iusnaturalismus vs. Právní
positivismus III – Imperativ
nezměnitelnosti materiálního
jádra ústavy**

O. Weinberger – přirozené rudimenty společnosti

- ❏ Antropologické složky spravedlnosti:
 - ❏ Člověk je zoon politikon
 - ❏ Člověk je nadán svobodnou vůlí
 - ❏ Člověk je tvůrcem institucí
 - ❏ Jednání člověka je ovlivnitelné a ovlivněné působením norem
- ❏ Stanovení norem není aktem libovůle (ani v etice ani v právu)
- ❏ Přirozené rudimenty společnosti: přirozené reakce a způsoby chování.
- ❏ Nejedná se o přirozené právo, ale odkaz na přirozený základ.

Lon Fuller – vnitřní morálka práva

- Právo nelze definovat nezávisle na důvodech dodržování práva
- Principy legality (Procesní forma přirozeného práva):
 - Obecnost
 - Přístupnost (vyhlašování)
 - Retroaktivita
 - Jasnost
 - Bezrozpornost
 - Nepožadovat nemožné
 - Stálost v čase
 - Shoda normy a postupu aplikačních subjektů
- Tím se vytváří **jakékoli** právo
- Morálka vnější právu

Ronald Dworkin

- ❑ Positivismus je model systému a systém pravidel, jehož ústřední představa jednoho jediného testu, co právo je, nás nutí pomíjet důležité role, které hrají ty standardy, jež pravidly nejsou.
- ❑ Soudce se pokusí nalézt nejlepší ospravedlnění, které může nalézt v principech politické morálky. – Zákon nepůjde proti jeho politickému přesvědčení.

Joseph Raz

- ❑ Právo může být hodnotné, ale může být také zdrojem zla.
- ❑ Odmítnutí rozdělovací/spojovací teze

Třídění obsahového napětí mezi právem a morálkou

- ❏ Konflikt demokratického a totalitního systému
 - ❏ Reakce na totalitní systém (priorita přirozeného nad pozitivním právem/priorita jednoho pozitivního nad druhým pozitivním)
 - ❏ Občanská neposlušnost
 - ❏ Negativní normotvorba
- ❏ Konkrétní rozhodování soudů
 - ❏ Jiří Boguszak – soudní jurisdikce (ve věcech lidských práv) fakticky zužuje uvážení v rozhodování státních orgánů
 - ❏ Pozitivní normotvorba

Materiální jádro ústavy

- ❏ **Materiální omezení prostoru ústavní revize**
- ❏ „La forme républicaine du Gouvernement ne peut faire l'objet d'une révision“. (revize Ústavy z roku 1875)
- ❏ „Změna podstatných náležitostí demokratického právního státu je nepřípustná.“ čl. 9 odst. 2 Ústavy ČR
- ❏ Georg Jellinek: „Stát může se zprostiti každé meze, kterou si sám položil, ale jen ve formách právních a tvoře si nové meze. [...] právně neexistuje absolutně neomezený suverénní stát.“

Diskuse o nezměnitelnosti materiálního jádra Ústavy

- ❖ **Alfred Verdross**: ustavit závazek dvou států – každý zaváže sám sebe; Ústava zároveň získá klauzuli nezměnitelnosti
- ❖ **František Weyr**: změna Ústavy je možná, a to za stejných podmínek, za jakých vznikla
- ❖ **A.V.**: Stát je při tvorbě Ústavy svobodný
- ❖ **Adolf Merkel**: Bez zmocnění Ústavy není možná žádná její změna

Oprávnění ke změně Ústavy - Carl Schmitt

- ❏ Ústavu lze měnit pouze za podmínky, že její identita a kontinuita jako celku zůstane zachována.
- ❏ Kompetence ústavodárná a ústavodárce x kompetence k vydávání ústavních zákonů a subjekt ústavně-zákonné normotvorby
- ❏ Vyloučeny jsou (ústavními změnami nejsou):
 - ❏ likvidace Ústavy
 - ❏ odstranění Ústavy
 - ❏ prolomení Ústavy
 - ❏ suspendování Ústavy
- ❏ **V každém případě vzniká suverén nový.**

Oprávnění ke změně Ústavy – Hans Kelsen

- ❏ Odlišení fakticity a normativity
 - ❏ Pro změnu nezměnitelné části Ústavy schází kompetenční norma
-
- ❏ Emanuel Joseph Siéyés: rozlišuje moc ustavující a ustavenou
 - ❏ Můžeme tedy rozlišit ústavní právo kvalifikované a ústavní právo jednoduché (rakouský ústavní soud)